

Justitiedepartementet

Via e-post till:
ju.remissvar@regeringskansliet.se

Remissyttrande över Domstolsverkets
promemoria Nya bestämmelser för att avgöra
brottmål i den tilltalades utevaro (DOV 2021/272)
(Ju2022/01931)

Övergripande synpunkter

Hovrätten är i huvudsak positiv till förslagen i promemorian innebärande att möjligheterna att avgöra mål i den tilltalades utevaro utökas samt att regleringen blir tydligare och mer enhetlig. I promemorian har såväl de fördelar som nackdelar som förslagen innebär beaktats. Hovrätten har i vissa delar synpunkter på förslagen som redovisas nedan.

Särskilda skäl

Hovrätten är positiv till att förslagen innebär att rätten inte längre ska göra en förhandsbedömning av utredningen i målet för att bedöma om det kan avgöras i utevaro. Hovrätten delar de uppfattningar som uttrycks i promemorian om de problem som den nuvarande regleringen medför i detta avseende.

I promemorian anges emellertid som exempel på ett särskilt skäl mot att avgöra ett mål i utevaro att den tilltalade kan dömas till en mycket ingripande påföljd (s. 23 jämfört med s. 33). Det bör förtydligas om avsikten är att det är först när påföljden överstiger två års fängelse, på grund av flerfaldig brottslighet, som påföljden kan anses så ingripande att den i sig utgör ett särskilt skäl mot att avgöra målet i utevaro. Om en bedömning av om påföljden är för ingripande skulle behöva göras även i mål där straffvärdet av ett enskilt brott eller av den samlade brottsligheten understiger två års fängelse, skulle det medföra att en förhandsbedömning av utredningen i målet fortfarande behöver göras. Det skulle enligt hovrätten vara en mindre ändamålsenlig lösning.

Vidare anges i promemorian att utgångspunkten ska vara att om åklagaren har valt att väcka åtal är utredningen i målet tillräcklig för att målet ska kunna tas till en rättslig prövning. Det anges dock även att omständigheter som t.ex. att målet innehåller en komplicerad bedömning av uppsåt och ytterligare frågor behöver ställas till den tilltalade, kan medföra att det

föreligger särskilda skäl mot att avgöra målet i utevaro. Hovrätten anser att det behöver förtydligas hur en sådan situation ska hanteras inför att en huvudförhandling ska påbörjas och när huvudförhandlingen redan har påbörjats. Detta med hänsyn till att utgångspunkten ska vara att utredningen är tillräcklig för att ta målet till avgörande när åklagaren har väckt åtal, men det fortfarande är rätten som ska pröva och avgöra frågan om särskilda skäl.

Begränsningen till brottets straffskala

Hovrätten delar uppfattningen i promemorian att det finns flera fördelar med att utgå från brottets straffskala för att begränsa vilka mål som kan avgöras i utevaro.

Hovrätten kan dock konstatera att begränsningen att avgöra ett mål i utevaro vid maximalt två års fängelse i straffskalan medför att narkotikabrott, narkotikasmuggling, vapenbrott och vapensmuggling faller utanför regleringen med hänsyn till att det strängaste straffet som kan följa på dessa brott är fängelse tre år. Mål rörande sådana brott är förhållandevis vanligt förekommande och kan många gånger vara lämpliga att avgöra i den tilltalades utevaro. Det vore därför önskvärt att regleringen utformas så att den möjliggör att även dessa brott omfattas.

Hovrätten vill i sammanhanget också peka på att en konsekvens med den föreslagna begränsningen är att ett brott kan falla ur bestämmelsens tillämpningsområde om maximistraffet för brottet höjs.

Konsekvenser för hovrätterna

Slutligen vill hovrätten lyfta att en sannolik konsekvens av att fler mål i tingsrätterna avgörs i utevaro är en ökad överklagandefrekvens. Såsom angetts i promemorian kan det leda till att det begärs tilläggsförhör och huvudförhandling i hovrätten i större utsträckning än vad som sker idag. Med hänsyn till instansordningens princip kan det i sin tur medföra att hovrätten i ett sådant fall kan behöva undanröja domen och återförvisa målet till tingsrätten.

Detta yttrande har beslutats av hovrättslagmannen Margita Åhsberg, hovrättsråden Karoline Fridolf och Fredrik Landgren samt tf. hovrättsassessorn Annika Molander (referent).

Margita Åhsberg

Annika Molander